

מסורת הש"ס

א) לעיל עו. לקמן קי"ח.
ב) לעיל קב. וע' מוס' לקמן קיב: ד"ה שכי' שטעות מה: א) וְלָקֵמַן קיב: ד) רש"ל מ"ג, א) וְנָדָף קי: א) א) ד"ה משום אחרי ד"ה ה' שמות א) וְנִקְמָן קיב: א) וְנִקְמָן יט, א) וְנִקְמָן קיב: א) ב' וְנִקְמָן

‏◀ **הגהות הב"ח** ▶‏

א) גמ' ביה שמות ועשה הללו:

‏◀ **מובא רש"י** ▶‏

שכיר בזמנו. אם חבשו בתוך זמן גבייתו (שבועות חה): נשבע ונטול. אם ביום שי"א ממלכתו חבשו, נשבע שלא קיבל ונטול, זה אחד מן הנשבעים ונטלין האמורים במסכת שבוית (מד): שתקנו לו חכמים דקלטה לנשבעה מבעל הבית וסדיוה אשכיה משום דבעל הבית טרוד בשועליה, וכספור שנתן לה כשנות לחצירה, אבל בעלמא אפילו ביום זמנו לאתן לומר פרעתוך כבר ונשבעת היסת שהעילו חכמים על מי שאינו מודה במקלע (רעיר קא).

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קיא.

וזה לפי שאין פעולתו עליו. ולא קרינא ביה פעולתו אתך: ואימא **לבו וכו'**. דאי לא משתלימנא לא עברנא: אגרי להדדי. כשהיה האחד נרץ לפועלים חבירו פוסק עמהן ואמר להן שכרכם על צבל הבית: **הני שוקאי דסורא**. צעלי צמים של סורא שאין מנגיעין למעות עד יום השוק: לא **עברי**. על שכר פועלין: **מידע ידעי דעל יומא דשוקא סמכי**. להגיע למעות הלכך אפילו אית ליה מעות גביה לא עבר דלדעתא דכחי איתגר ליה וכיון דמיומא קמא לא עברי מו לא עברי כדאמרין לעילא) שאינו עובר עליו אלא צקר ראשון: **אבל משום כל תשאה עובר**. מיום השוק ואילך: **שכיר שעות דיום**. שנשכר לו מן הבקר עד חלות: **גובה כל היום**. דהא כלתה שכירותו מחלות ואיכא צלא תבא: **שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה**. ולכשיעלה עמוד השחר עובר משום כל תלין דהא נשתעבד לו קודם לכן: **ושמואל אמר שכיר שעות דיום הוא גובה כל היום**. כדקאמרת ואין לילה הולך אחר יום אבל שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום שהיום הולך אחר הלילה הואיל ושכירותו צליל יום זה ולא דמי לשכיר יום דאתמול שאינו גובה אלא כל הלילה: **מן שכיר שעות גובה כל הלילה וכל היום**. צשלמא שמואל מוקי לה צשכירות שעות דלילה אלא רב צמאי מוקי לה: **ללדין**. והכי קאמר שכיר שעות יש שגובה כל הלילה ויש שגובה כל היום וכדאמרי אנא: **י"א צלילה וכו'**. אלמא הואיל ומסכה פעולתו צלילה הוה ליה שכיר שעות דלילה וקמתי גובה כל הלילה וכל היום: **"משום לא מגזול**. דהא אוקמיה צאציה נשך (דף סא). לכוצש שכר שכיר דאי גזל ממש מלאו דריצית ואוגאה נפקא: **פ' שמוס**. חמשה לאוין לא תעשוק את רעך ולא תגזול ולא תלין ולא תעשוק שכיר עני ואציון ציומו תתן שכרו ולא תצוא עליו השמש ועשה ציומו תתן: **שס שצירות**. כולוה צחד ודאי לא משכחת לה אלא הכי קאמר עצירות כל השמות הללו צסס שכירות הן יש מהן צשכירות לילה ויש מהן צשכירות יום: גזל משמע שאנסו צידו מידו ממש טפי מעושק דכתיב (שמואל ב כג) ויגזול את החנית מיד המלרי וכן צצעלי שסס (שופטים ט) ויגזלו את כל אשר יעבור עליהם צדריך: **מתקיף לה רב שסס**. על כרחיך עושק דקא כפר ליה הוא מדחייציה עליו צתורת כהניס קרבן שצובה דכתיב (ויקרא ה) וכחש צעמייתו צפקדון או צבתסמת יד וגו':

אלא אמר רב שסס וכו'. לקמן פריך לרב ששת מאי שנא עושק דקשיא ליה ומ"ש גזל דלא קשיא ליה: הא איהו נמי גצי קרבן שצובה כתיב ואי לא כפר שצובה היכא: **דגוליה והדר כפריה**. כל זמן שלא תצעו צצ"ד אלא צינו לצין עגמו היה גחלו ואומר איני נותן לך וכשתצעו צצ"ד כפר ונשבע ועלולם גזל לא איקרי אלא א"כ אומר לו איני נותן לך: **אי הכי עושק נמי**. נוקמיה כרצ חסדא צלך וצו צדקשיא לך שצובה היכא כגון דהדר כפריה: הכי גרסינן הכי **הספא צשלמא הסס או צגזול כטיב**. וכחש השתא מכלל דלאדי ליה מעיקרא כלומר וכחש צעמייתו צגזול צמה שהיה גחלו עד עתה צתורת גזל כחש עכשיו וכפר ומקודס כחש קריו גזל: **אבל הכא מי כטיב או צעושק**. דינמא וכחש צעושק דמעיקרא: או עשק כטיב. על ידי הכחשה עשקו: **שעשקו צצר**. משעה שהתחיל לתוצעו עושקו צכחישה ולא נקרא עשק על ידי דצר אחר קודם כחישה: **בתנ"י שכר צמהה וכליס**. יליף צגמרא: **"לא סצעו אינו עובר עליו**. צגמרא) יליף ליה דכתיב אתך"ט מדעתך ולא מדעתו: **המחהו**. נתקן מאכלו והעמידו אכל חנוני שהיה פועל נרץ לקנות פירות מחנוני ואמר לו צעל הבית לחנוני תן לו צדינר פירות ועלי לשלם: או **אמר לשולחני**. תן לו צדינר מעות: **נצצע ונטול**. מפרש צגמרא: **"ואם יש עדיס שסצעו**. צזמנו: **גר חושב**. שקבל עליו שלא לעבור ע"ז ואוכל נצילות וטריפות: **יש צו משום וכו'**. מפרש צגמרא: **"גמ' מאחריך**

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קיא.

אמר ליה לשמעיה זי"א אגיר צי פועל"ים. לא משום שהיה דעמו לדחות אלא היה ירא שלא יהא פנוי ליתן להם ואפילו משום כל תשאה לא היה עובר כיון שהוא עסוק צמלככה אחרת: **בתקיף דה אביי איזוהו גזל בו'**. תימה וכי לא ידע אציי לרב ששת מוקי לה צאודי ליה והדר כפריה וי"ל דסצר אציי דאית לן ללוקמני גזל דומיא דעשק וכי היכי דלא קאי וכחש אעושק לא קאי נמי אגזל אלא מחילת גזל דקרא ומחילת עושק הוא כיחוש ולא דייק כדדייק רב ששת צסמוך דהכא כתיב או צגזול והכא כתיב או עשק צלא צי"ט:

או עשק בתיב. לא גרסינן שעשקו צצר: **ול"מה** חלקן הבתוב צעבור ער"ו בשני צאוי". לאו משום דכתיב גזל ועשק שטיה צלשון דייק אלא משום דכתיב מרי ללויין תימה צשלמא הכא חילקן כדי לעבור עליו צשני ללויין אבל גצי אסס גזילות למה נכתבו שניהס או צגזול או עשק:

מאחריך כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה ושמואל אמר שכיר שעות דיום גובה כל היום ושכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום תנן שכיר שעות גובה כל הלילה וכל היום תויבתא דרב אמר לך רב לצדדין קתני שכיר שעות דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה תנן היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יוצא ביום גובה כל היום יוצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום אמר לך רב תנאי היא דתניא שכיר שעות דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה דברי ר' יהודה ר"ש אומר שכיר שעות דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום מכאן אמרו יכל הכובש שכר שכיר עובר בה' שמות א) הללו ועשה משום יבל תעשוק את ריעך ומשום יבל תגזול ומשום יבל תעשוק שכיר עני ומשום יבל תלין ומשום יביומו תתן שכרו ומשום ילא תבא עליו השמש הני דאיכא ביממא ליכא בליליא דאיכא בליליא ליכא ביממא אמר רב חסדא שם שכירות בעלמא ה"אזיה הוא עושק ואיזוהו גזל א"ר חסדא לך ושוב לך זה הוא עושק יש לך בידי ואיני נותן לך זה הוא גזל מתקיף לה רב ששת ואיזוהו עושק שחייבה עליו תורה קרבן דומיא דפקדון דקא כפר ליה ממונא אלא אמר רב ששת נתתיו לך זהו עושק יש לך בידי ואיני נותן לך זה הוא גזל מתקיף לה אביי ואיזה הוא גזל שחייבה עליו תורה קרבן דומיא דפקדון בעינן דקא כפר ליה ממונא אלא אמר אביי לא שכרתוך מעולם זה הוא עושק נתתיו לך זה הוא גזל ולרב ששת מאי שנא עושק דקשיא ליה ומאי שנא גזל דלא קשיא ליה אמר לך גזל דגזליה והדר כפריה אי הכי אפילו עושק נמי דהדר כפריה הכי השתא בשלמא התם כתיב א) או בגזל מכלל דאודי ליה מעיקרא אבל גבי עושק מי כתיב או בעושק א) או עשק כתיב שעשקו כבר רבא אמר זה הוא עושק זהו גזל ולמה חלקן הכתוב לעבור עליו בשני לאוין: **בתנ"י ה"אחד שכר אדם ואחד שכר בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום ביומו תתן שכרו ויש בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר ה"אימתי בזמן שתבעו ילא תבעו אינו עובר עליו ה"המחהו אצל חנוני או אצל שולחני אינו עובר עליו ב"ששכיר בזמנו נשבע ונטול א) עבר זמנו אינו נשבע ונטול ב"אם יש עדים שתבעו א) (בזמנו) הרי זה נשבע ונטול יגר תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו ואין בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר: **גמ' מני מתנ"י** לא תנא קמא דמאחריך ולא רבי יוסי ברכי יהודה מאי היא דתניא**

מאחריך לא דמי לגזל כי נתתיו לך דהא מודי ליה דעבד צהדיה וקא גזל ליה: מ"ש גזל דלא קשיא ליה. הא איהו נמי גצי קרבן שצובה כתיב ואי לא כפר שצובה היכא: **דגוליה והדר כפריה**. כל זמן שלא תצעו צצ"ד אלא צינו לצין עגמו היה גחלו ואומר איני נותן לך וכשתצעו צצ"ד כפר ונשבע ועלולם גזל לא איקרי אלא א"כ אומר לו איני נותן לך: **אי הכי עושק נמי**. נוקמיה כרצ חסדא צלך וצו צדקשיא לך שצובה היכא כגון דהדר כפריה: הכי גרסינן הכי **הספא צשלמא הסס או צגזול כטיב**. וכחש השתא מכלל דלאודי ליה מעיקרא כלומר וכחש צעמייתו צגזול צמה שהיה גחלו עד עתה צתורת גזל כחש עכשיו וכפר ומקודס כחש קריו גזל: **אבל הכא מי כטיב או צעושק**. דינמא וכחש צעושק דמעיקרא: או עשק כטיב. על ידי הכחשה עשקו: **שעשקו צצר**. משעה שהתחיל לתוצעו עושקו צכחישה ולא נקרא עשק על ידי דצר אחר קודם כחישה: **בתנ"י שכר צמהה וכליס**. יליף צגמרא: **"לא סצעו אינו עובר עליו**. צגמרא) יליף ליה דכתיב אתך"ט מדעתך ולא מדעתו: **המחהו**. נתקן מאכלו והעמידו אכל חנוני שהיה פועל נרץ לקנות פירות מחנוני ואמר לו צעל הבית לחנוני תן לו צדינר פירות ועלי לשלם: או **אמר לשולחני**. תן לו צדינר מעות: **נצצע ונטול**. מפרש צגמרא: **"ואם יש עדיס שסצעו**. צזמנו: **גר חושב**. שקבל עליו שלא לעבור ע"ז ואוכל נצילות וטריפות: **יש צו משום וכו'**. מפרש צגמרא: **"גמ' מאחריך**

עין מושפט נר מצוה

קיא א מיי פ"יא מהל' שכירות הל' ד סמג לאוין קפא טושי"ע ח"מ ס"י שלט ספיף ז:

קיב ב טוש"ע שס ספיף ט:

קיג ג מיי שס הלכה ב טוש"ע שס ספיף ד:

קיד ד מיי שס טוש"ע שס ספיף ב:

קכו ה מיי פ"יא מהל' גזילה ואבדה הל' ג

ד סמג לאוין קלו טור

וע"ע ח"מ ס"י שנט ספיף

ז וספיף ח ודלא סגונין וע"ע:

קכז ז ו מיי שס פ"ו

הלכה א והלכה ב

סמג עשין עג:

קיו ח מיי פ"יא מהל' שכירות הלכה א סמג

לאוין קפא טושי"ע ח"מ

ס"י שלט ספיף א:

קיה ט י ב מיי שס הל'

ד טוש"ע שס ספיף י:

קיב ט ל מ מיי שס הל' ו

ועיין צהשגות

ועמגיד משנה סמג שס

טור ש"ע ח"מ ס"י פט

ספיף ג:

קב ג מיי שס הלכה א

סמג שס:

‏◀ **תורה אור השלם** ▶‏

1 לא תעשק את רעך ולא תגזול לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר: ויקרא יט ג
2 לא תעשק שכיר עני ואציון מאחריך או מגורך אשר בארצך בשעריך: דברים כד יד

3 ביזמו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואציון הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליו אל יי ויהיה כך דברים כד טו
4 אל תאמר לרעך לך ושוב וקוחר אתן ויש אחק: משלי ג כח

5 נפש בי תחטא ומעלה מעל ביי וכוזש צעמייתו צפקדון או בתשואות יד או בגזל או עשק את עצמיתו: ויקרא ה כא